

A woman with long blonde hair, wearing a white and blue striped shirt, is leaning over the ocean. She is holding a small, light blue paper boat in her right hand, which is just above the water's surface. The background is a soft, hazy sunset or sunrise over the ocean, with a warm, pinkish-orange glow. The woman's face is partially visible in the upper left, looking down at the boat with a gentle expression. The overall mood is contemplative and serene.

AGNÈS MARTIN-LUGAND

Smútok lásku neodplaví

Ljndeni

Smútok lásku neodplaví

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindenisk
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

Agnès Martin-Lugand

Smútok lásku neodplaví – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2020

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť
rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

Ljndeni

Smútok lásku neodplaví

AGNÈS MARTIN-LUGAND

Smútok lásku neodplaví

Ljndeni

Agnès Martin-Lugand: Nos résiliences
© Éditions Michel Lafon 2020, *Nos Résiliences*
Published by arrangement with SAS Lester Literary
Agency & Associate
Translation © Zuzana Szabóová, 2020
Slovak edition © Albatros Media Slovakia, s. r. o., 2020

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa
nesmie kopírovať a rozmnožovať za účelom rozširovania
v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez
písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN v tlačenej verzii 978-80-566-1931-5
ISBN e-knihy 978-80-566-1992-6 (1. zverejnenie, 2020) (epub)
ISBN e-knihy 978-80-566-1993-3 (1. zverejnenie, 2020) (mobi)
ISBN e-knihy 978-80-566-1991-9 (1. zverejnenie, 2020) (ePDF)

*Pre Guillauma, Simona-Aderawa a Rémiho-Tarika,
moju silu...*

*Za odolnosť často nevďačíme tomu, čo bolo
povedané či napísané. Slovo nás, naopak,
občas privedie do bezvýchodiskových
trpkých úvah. To premyslené slovo, čo sa
prihovori neviditeľnému priateľovi či
ideálnemu čitateľovi, ktorý nás pochopí
a vráti do ľudskej spoločnosti, odkiaľ nás
vyhnalo zranenie.*

Boris Cyrulnik
Odolnosť a základné poznatky

~ 1 ~

Zaliezla som do postele. Sama. Dnes na dlhý čas naposledy. Milovala som atmosféru tých nocí. Zmes nedočkavosti a horúčkovitého očakávania. Vzrušenie z toho, že ho znova uvidím. Obavy, že návrat nebude preňho úplne jednoduchý. Príchut' stupňujúcej sa eufórie. Túžba spomaliť čas a zároveň ho popohnať vpred. To všetko poznačilo posledné chvíle čakania po jeho mesačnej neprítomnosti. V prítomí spálne som intenzívnejšie vnímala zvuky, čo doliehali z domu. Tichučké zapraskanie kdesi na streche, spev dažďa, každý krôčik niektorého z detí, keď vstalo s výhovorkou, že musí ísť na záchod. Vrčanie Pánka, nášho psa, ktorý spal v pelechu ako myš na vreci. Labky Slečinky, našej starej mačky, keď skočila z jedného kusa nábytku na druhý. Aj ony čakali na jeho návrat. Myšlienky všetkých sa upínali k nemu. O tomto čase bol už určite na ceste. Viezol sa domov, k nám. Pristávanie lietadla som sledovala v priamom prenose

na mobile. Nezavolať. Nikdy. Vraj nechce riskovať, že ma zobudí niekoľko dlhých hodín pred príchodom. Uťahoval si zo mňa, akoby som mohla čakanie naňho prespať. Nehnevala som sa. Ak sa mal vrátiť k nám, znova sa vpratať do kože manžela a otca, potreboval sa na to pripraviť – a to si vyžadovalo istý čas osamote. Niežeby na nás na cestách zabudol, ale preniesol sa do obdobia, keď nemal rodinu, do čias, keď nemal manželku ani deti.

Občas som si na pár minút zdriemla. Keď som sa prebrala, pozrela som sa na hodinky a premýšľala som, ako mu ubieha cesta z letiska. Zakaždým ma prepadli obavy, že ho premôže únava a zaspí za volantom. A potom ma zobudilo Pánkovo brechanie a povely jeho pána, ktorými sa ho pokúšal umlčať. Hoci všetky lampy boli zhasnuté, mala som pocit, že prestalo pršať a do domu opäť zasvietilo slnko. Ovládla som sa, aby som nevyskočila z postele, nezbehla dole schodmi a nehoďila sa mu do náručia. Oplatí sa počkať, rozpáliť túžbu po okamihu, keď sa po dlhom odlúčení ocitneme telo na telo. Pomaly som spustila nohu na dlážku, potom druhú, každý pohyb zamrel niekde podo mnou. Vedel, že viem, že je tu. Po špičkách som precupkala ku dverám, dala si obrovský pozor, aby pri otváraní nezavrzgali – hlavne nezobudiť deti –, prešla som cez odpočívadlo a zišla na prízemie. Všetky svetlá nechal zhasnuté. Dom osvetľovali iba pouličné lampy. Pod schodmi som zbadala starú plátennú cestovnú tašku vo farbe kaki, tú, ktorú si vyhradil na tieto cesty a vláčil ju so sebou už pätnásť rokov. Zaváňalo to poverčivosťou.

– Tak som tu...

Xavier stál za mnou. V návale šťastia som na okamih privrela oči. Šepkal, no bol to jeho hlas, mäkký a hlboký, mal moc upokojiť, vzbudiť dôveru a rozochvieť ma. Obrátila som sa k nemu ako v spomalenom zábere. Bol tam... Rozstrapatené gaštanové vlasy, tvár poznačená vyčerpaním po niekoľkohodnovej ceste, miernym časovým posunom a stovkami spomienok, ktoré patria iba jemu. Prekonali sme posledné centimetre, čo nás delili, objal ma okolo pása, vpili sme sa jeden druhému do očí – jeho zelené do mojich čiernych. Volali sme to *naša súkromná búrka*.

– Zobudil som ťa? – spýtal sa pošepky.

– Nie, čakala som ťa.

Po tvári mu prebehol ľahký, napoly spokojný a napoly nespokojný úsmev.

– Vráť sa do postele, o chvíľu som pri tebe...

Tuhšie som sa k nemu privinula.

– Dobre, ale najskôr chcem tvoje ústa.

Sklonil sa ku mne, tak blízko, že som cítila jeho pery, v poslednej sekunde sa však zvodne usmial a odtiahol sa.

– Budeš musieť chvíľu počkať. Mimochodom, ja tiež.

Potichu som sa zasmiala. Život sa vracal do vychodených koľají. Zamierila som na poschodie, no uprostred schodiska som sa obzrela ponad plece. Nespúšťal zo mňa oči.

– Nenechaj ma dlho čakať, – šepla som.

– Chýbala si mi, Ava...

O chvíľu som nahá vklzla späť pod prikrývku. Túžila som už iba po ňom. Sprchoval sa. Bez ohľadu na to, o koľkej prišiel, vždy sa potreboval umyť, zbaviť sa zvyškov prachu z buša a posledných stôp pachu zvierat, čo ošetroval. Bol to spôsob, akým nechal za sebou mesiac, po ktorom sa nikdy nevrátil nedotknutý, no potreboval ho, aby si udržal duševnú rovnováhu. Podvedome robil všetko, aby ma neobťažoval pachom, ktorý mi bol cudzí a ktorý sa k nemu nehodil. Prinajmenšom sa nehodil k môjmu manželovi. Bez jediného slova vklzol ku mne. Keď sa to tak vezme, v tie noci sme vždy mlčali. Akosi sme nevedeli, čím začať. Za posledné štyri týždne sme sa, samozrejme, rozprávali, no vždy sme vecne prešli k podstate veci. Takže než by sme mali uviaznuť vo víre nezmyselných banalít či začatých a nedopovedaných viet, radšej sme si všetko povedali dotykmi a pohladeniami. S túžbou splynúť v jedno sme sa majetnícky objímali, aby sme sa utvrdili, že odlúčením sa medzi nami nič nezmenilo. Xavier sa potreboval uistiť, že som to stále ja, taká ako predtým, že mu stále patrí. Ja som pátrala po dôkazoch, že je naozaj späť, že sa mi vrátil, hoci duchom bude ešte niekoľko dní tam. Za tých nocí sme sa milovali v tesnom objatí, hnala nás postupne vyvierajúca hlboká túžba. Odriekanie a hlad po vzájomnom oddaní nás unášal do iného sveta – nášho sveta. Museli sme si ho nanovo vytvoriť, zvyknúť si naň a pretvoriť si ho na svoj obraz.

Mali sme už dušu na mieste a ukojili sme hlad svojich tiel, no neodtrhli sme sa od seba, spútaní pohľadmi sme ležali v tme.

– Spi, Ava.

Zo všetkých síl som bojovala so spánkom, tak veľmi som tie noci milovala.

– Aj ty by si si mal oddýchnuť. Musíš byť zmorený.

– Vieš, že mi to hneď po návrate nikdy nejde. Zajtra si to vynahradím...

Bolo mi úplne jasné, že nasledujúci deň nepreleží na pohovke. Len čo s deťmi vytiahneme päty z domu, nasadne na motorku a vyrazí na veterinárnu kliniku – tú istú, kde sme sa pred vyše pätnástimi rokmi zoznámili.

~ ~ ~

Mala som dvadsaťšesť rokov. Večer som cestou z vernisáže našla za odpadkovým košom učupené zúbožené mačiatko. Nemala som srdce ani odvahu tváriť sa, že som si ho nevšimla. Zabalila som ho do šálu, položila na sedadlo spolujazdca a vybrala som sa hľadať veterinára, ktorý by mal ešte o deviatej večer otvorené. Po nespočetných neúspešných pokusoch mi ostala jediná nádej. Kdesi som zachytila informáciu, že nedávno otvorili novú kliniku. Keď som prechádzala okolo, videla som, že sa ešte svieti. Zaparkovala som „na hulváta“, ako sa hovorí. Na vysokých podpätkoch som v daždi a s búšiacim srdcom prešla cez parkovisko s mačiatkom v náručí, aby som ho čo najlepšie chránila. Zabúchala som na dvere.

– Idem! Už idem! – začula som zvnútra.

Otvoril mi muž, ktorý pri pohľade na neznámu návštevníčku nevyzeral ktovieako prekvapený.

– Tak, čo máte?

– Toto som našla a neviem, čo s tým.

Zasmial sa.

– A čo je to „toto“?

Keď som sa mu chystala ukázať najdúcha, zašomral.

– Leje ako z krhly, je tma, nič neuvidím. Poďte ďalej.

Na recepcii to vyzeralo ako po bombardovaní. Veterinárny materiál sa povaloval vedľa vakov s oblečením, prepraviiek s potravinami a kartónových škatúl s knihami. Očividne som prišla nevhod.

– Prepáčte, udomácnujem sa tu, – oznámil mi, akoby mi čítal myšlienky.

Otočil sa ku mne a ja som sa prvýkrát stretla s jeho zeleným pohľadom. V duchu som si kládla otázku, ako môže niekto mať také krásne oči.

– Tak ukážete mi to? – vyzval ma a jeho slová ma vrátili na zem.

Pootvorila som náruč, jemne nadvihol šál a zamračil sa, keď začul plačlivé mňaukanie.

– Nie si na tom dobre...

So smutným úsmevom sa na mňa pozrel.

– Je váš?

– Nie. Už som vám povedala, že som ho našla. Pri odpadkovom koši.

– Urobím, čo bude v mojich silách. V každom prípade vďaka, že ste ho nenechali zomrieť.

– To je v pohode.

– Dajte mi ho a choďte domov do sucha.

Mokrú vlasy sa mi lepili na tvár a po lícach mi stekal mejkap. Určite na mňa nebol pekný pohľad. Naklonil sa ku mne, chytil mi ruky s mačiatkom do

dlaní a na okamih zamrzol. Nehybne, s rozpačitým úsmevom sme si hľadeli do očí. V tej chvíli sa mi naozaj nechcelo opustiť mačiatko, o novom veterinárovi nehovoriac. On sa však zhlboka nadýchol, vzal si odo mňa chlpaté kľbko a cúvol. Opatrne s ním čosi robil a kútikom oka ma sledoval, keď som sa potichu pozdravila a vykročila som ku dverám.

– Prezradíte mi, ako sa voláte? Aby som mu mohol povedať, kto ho zachránil...

Usmiala som sa a pozrela naňho spoza privretých mihalníc.

– Som Ava. A vy?

– Xavier.

S obavami o mačiatko a očarená mladým mužom som sa znova pohla k východu. V nasledujúcich dňoch som naňho často myslela. Nakoniec som si povedala, že sa zájdem spýtať, ako to dopadlo. Ubžikla som skôr z otcovej galérie, kde som v tom čase už pracovala, a vrátila sa na kliniku. Bolo zatvorené. Keď som chcela nastúpiť do auta, dorútila sa motor-ka. Zvedavosť a túžba, aby to bol on, ma prinútili počkať a zistiť, kto sa skrýva pod helmou. Dobré som urobila. Xavier sa ku mne s úsmevom rozbehol.

– Dobrý večer, Ava. Aj dnes si zachránila mačku?

Zasmiala som sa. Páčilo sa mi, ako spontánne prelomil bariéru medzi nami.

– Nie. Chcela som sa spýtať, ako sa jej darí.

– Slečna nabera sily.

– Skvelé!

– Chceš sa na ňu pozrieť?

– Nechcem ťa obťažovať. Máš zatvorené.

– Na dnes som skončil. Takže ak sa neobjaví ďalšia krásavica s mačiatkom, som voľný.

Žmurkol a zaškľabil sa, akoby sa vysmieval sám zo seba a svojej záletníckej frázy.

– Dal si sa trochu uniešť, Xavier, – karhal sa takisto komicky.

Znova som sa zasmiala. Očaril ma prekypujúcou energiou a prirodzenosťou. O chvíľu mi už Slečinka priadla v náručí.

– Nechceš si ju nechať? – spýtal sa, hladiac ju po temene hlavičky. – Zdá sa, že sa jej u teba páči.

– Čo by som si s ňou počala?

– No tak, vezmi si ju, – zaprosíkal a urobil na mňa psie oči.

– Nedívaj sa tak na mňa. To vôbec nie je fér. Nemienim sa narýchlo rozhodnúť! – odbila som ho, no neušiel mi jeho spokojný úsmev.

– Keby som ťa pozval na večeru, mala by si čas o tom popremýšľať. Bývam tu, takže nemusíme nikam ísť. Ja navarím, ty sa dáš obslúžiť, medzičasom sa s ňou pomaznáš a...

– Odídem s ňou! – podpichla som ho so smiechom.

Pozvanie som, pravdaže, prijala. Bol to magický večer. Nasmiali sme sa a pritom sme sa pod zámienkou vzájomného spoznávania nenápadne navzájom oľutávali. Mal čerstvých tridsať. Nedávno sa prisťahoval a začal podnikať. Vzal si pôžičku a kúpil obrovský dom, ktorý si vyžadoval takmer kompletnú rekonštrukciu, takže bolo jasné, že sa nebojí záväzkov. Chcel z neho spraviť vysnívanú veterinárnu kliniku – prívetivé, príjemné miesto, kde neprichádza do úvahy

trápenie zvierat ani ich majiteľov. Našiel starý barak s rozľahlou záhradou, v ktorej sa budú môcť štvornohí klienti dosýta vybehať. Pustil sa do rozsiahlej rekonštrukcie a vybudoval ordináciu, operačnú sálu a miestnosť s kliečkami. Žil naplno, prekypoval nápadmi, chuťou a plánmi, nehľadel na čas, akoby mal dni a týždne dlhšie než väčšina bežných smrteľníkov. Neváhal obetovať víkendy, pomáhal v útulkoch a všade, kde bolo treba. Najedli sme sa uprostred kartónových škatúl so Slečinkou skrútenou do kľbka na pohovke medzi nami. Čím ďalej, tým väčšmi som podliehala jeho vyžarovaniu, úprimnosti a priamociarosti, ktorou sa tak odlišoval od ľudí z umeleckého sveta, v ktorom som sa narodila a vyrástla. Keď sa večer chýlil ku koncu, oznámil mi, že na druhý deň odchádza a vyše mesiaca bude pracovať v centre pre pomoc zvieratám uprostred afrického buša.

– A ona? Čo s ňou urobíš? – spýtala som sa a vzala si Slečinku.

– Odnesiem ju k spolužiakovi z výšky. Nájde pre ňu rodinu.

Zdvihla som si to malé zvieratko k tvári a obtrela sa mu o kožušok.

– Netreba. Beriem si ju.

Keď som mu oznámila, že budem musieť ísť, Xavier sa ma nepokúsil zdržať. Pomyslela som si, že som zle pochopila jeho signály. Dal mi všetko potrebné pre mačičku a odprevadil ma k autu. Slečinka sa uvelebila na prednom sedadle. Poďakovala som Xavieroovi za večeru. Usmial sa, ale blúdil pohľadom na všetky strany. Potom urobil niečo, čo som nečakala, hoci

som o tom snívala. Objal ma. Položila som mu ruky na hrud', v dlaniach som cítila tlkot jeho srdca.

– Zajtra odchádzam, Ava. Keby to tak nebolo, chcel by som, aby sa dnešný večer skončil inak.

Sklonil sa ku mne a pobožkal ma, akoby od toho bozku závisel jeho život. Vedela som, že naň nikdy nezabudnem. Naše spojené pery nás odniesli kamsi ďaleko, veľmi ďaleko. S krčovitým úsmevom sa odťahol.

– Nie som chlap, ktorý sa vyspí s dievčaťom a ráno zdupká. Hlavne nie vtedy, keď cítim, že by sa mi rýchlo mohlo stať, že bez neho nebudem vedieť žiť.

Tuhšie som sa k nemu privinula.

– Vrátiš sa?

– Áno.

Ukradla som mu posledný bozk, vymanila sa z jeho objatia a s ťažkým srdcom som odišla.

Nasledujúce štyri týždne boli najdlhšie v mojom živote. Utešovala som sa pohľadom na Slečinku, ako mi systematicky likviduje byt, a na otca, ktorého som privádzala do šialenstva, pretože som bola celé dni duchom neprítomná a zaujímal ma jediný: či ešte niekedy uvidím Xaviera. Jedného večera sa konečne objavil vo dverách galérie s kaki cestovnou taškou v ruke. Bol vyštavený a vo vlasoch mal ešte piesok, no v zelených očiach mu svietil nádherný prísľub. V ten večer, keď sa vrátil, sa klinika stala útočiskom našej prvej zamilovanej noci.

Za pätnásť rokov sme si postavili vysnívaný dom a narodili sa nám dve deti. Penelopa má dnes jedenásť a Tituán sedem rokov. Slečinka je stále s nami,

klinike sa darí. Xavier naďalej raz do roka odchádza na mesiac na opačnú stranu zemegule – do centier pomoci ohrozeným primátom a divej zveri. Nikdy mi nenapadlo, aby som mu v tom bránila. Potreboval byť užitočný aj mimo kliniky. Rodina mu dala zmysel života, ale sebarealizácia bola preňho životne dôležitá. Rada by som šla s ním, no nikdy som mu to nenavrhol, nechcela som sa vnucovať. Ten čas si vyhradil pre seba. Vedel, že keď odchádza, bojím sa oňho, že večer občas plačem od únavy a osamelosti. Prosil ma o prepáčenie a rok čo rok mi pri kúpe letenky sľuboval, že je to naposledy, ibaže ak som niečo nechcela, tak byť dôvodom, pre ktorý sa toho vzdá. A milovala som ho takého, aký je.

~ ~ ~

Ráno ma prebudil Penelopin a Tituánov smiech. Vyskočila som z postele a vbehla za nimi do kuchyne. Raňajky boli u nás vždy rušné. A dupľom po Xavierovom návrate. Každý si radšej privstal, len aby nezmeškal posvätný okamih. Rádio nám robilo zvukovú kulisu, ale keď sa rozprúdil rozhovor, sotva sme ho počuli. Bolo však súčasťou nášho rituálu, brali sme ho ako starého kamoša. Xavier mal pod očami kruhy ako taniere, celkový dojem však napravila opálená pokožka. Stôl sa prehýbal pod miskami s cereáliami, šálkami, čerstvým chlebom a rožtekmi. Určite po nezašiel ešte pred tým, ako sa zobudili deti. Využila som, že stojí, a schúlila som sa mu v náručí.

– Doružova vyspinkaná? – spýtal sa.

– Áno, ale aj tak potrebujem kávu, noc bola krátka.

Rozosmial sa, pobožkal ma a odviedol k stolu.

– Tak hovorte! Ako ste sa tu mali? – vyzval deti.

Roznežnená, zamilovaná a milujúca som ich počúvala. Otcov návrat dobil Penelope a Tituánovi baterky, mali energie na rozdávanie, zároveň však boli k sebe milí a nežní. Zdalo sa, že naša prvorodená na chvíľu zabudla, ako neznáša brata, a Tituán pustil z hlavy predsavzatie týrať svoju sestru, čo si dal v deň, keď nastúpila na nižšiu strednú. Xavier ich pozorne počúval, smial sa na vtipných príhodách – netrápilo ho, že zmeškal niekoľko udalostí. Vyrapotali mu všetko o škole, kamarátoch, krúžkoch a recyklovaní odpadu, nadhodili aj existenciálne otázky – napríklad kedy si dáme hranolčeky. S pobaveným úsmevom sa ich vypytoval, či som bola dobrá. Zasmiala som sa a uprene sa zahľadela do šálky, zvedavá, akú správu o mne podajú deti.

– Ani veľmi nekričala, – spustil Tituán. – Lebo sme boli veľmi poslušní, vieš, ocko?

– Pche... Hlavne ty, – skočila mu do reči sestra s posmievačným a ľahostajným výrazom, typickým pre predpubertálny vek.

Nevychádzala som z údivu nad zmenou, ktorou za niekoľko posledných týždňov prešla naša prvorodená dcéra: ako sa mohla z môjho dievčatka stať táto ufrflaná, precitlivená, mlkva adolescentka? Vďaka, puberta! Tituán, pripravený dať jej nakladačku, vyskočil zo stoličky. Xavier však bleskovo zasiahol. Schmatol synčeka za ruku a prinútil ho sadnúť si.

– Len pokojne! Nepýtal som sa na vás, ale na mamu.

Tituán hodil na sestru vražedný pohľad, akože si to pekne odskáče. Najlepšie bolo, že som ich žabo-

myšie vojny už nemusela riešiť sama! Penelopa pokrčila plecami, akoby chcela povedať, že tá blcha, ktorá sa nazýva jej bratom, jej nenaženie strach, a ďalej sa venovala otcovi.

– Kým si bol preč... mama veľa pracovala.

Xavier sa na mňa prekvapene pozrel.

– Aha!

– Prichádzala neskoro večer... Stále tu bola s nami Chloé.

Chloé bola opatrovatelka a pomáhala nám s deťmi, už keď boli malé. Nebojím sa povedať, že bola našou záchrankyňou. Po večeroch, keď som sa zdržala v galérii a Xavierove ordinačné hodiny nemali konca, pretože nikdy nevedel povedať nie, musela často ostať aj po dohodnutej siedmej hodine večer.

– Čo sa chystá v galérii? – spýtal sa Xavier.

Do hlbín divokého afrického buša neprenikli najnovšie správy.

– Spomínaš si na toho úžasného maliara, s ktorým som sa zoznámila tesne pred твоjím odchodom?

– Niečo sa mi marí...

– Nevadí... Navrhla som mu, že sa ho ujmem a ako jeho agentka mu rovno zorganizujem vernisáž. Materiálu mal viac než dosť. Súhlasil!

Vstala som, aby som si naliala druhú šálku kávy a hlavne aby som skrotila nadšenie, čo sa ma zmocnilo.

– Nádherne maľuje. To musíš vidieť, prisahám... A je to zaujímavý a vzrušujúci človek... Jasné, nebudem sa tváriť, že nemá svoje svetobôle, ale to patrí k osobnosti! Neskutočne dobre si rozumieme. Od

začiatku sa mu venujem na dvesto percent. Keďže si bol preč, nemala som dôvod naplno sa naňho sústrediť.

– Takže som ti vlastne nechýbal, – poznamenal s úšľabkom.

Zasmiala som sa, podišla k nemu, objala ho okolo krku a pobožkala na líce.

– Hlupáček! Musím niečo robiť, keď tu nie si, a Idriss je talent! Je veľmi nadaný. Zjavil sa v pravej chvíli, aby mi čas bez teba ubehol rýchlejšie.

– Nuž, ak ma pamäť neklame, dávno som ťa nevidel takto sa nadchýnať človekom z branže.

Deti boli o chvíľu pripravené na odchod do školy. Keďže Penelopa od začiatku školského roka chodila do školy sama a považovala to za otázku cti, nevychádzala som z údivu, keď poprosila Xaviera, či ju neodvezie.

– Využi príležitosť, – šepala som manželovi. – Chce si užiť pár chvíľ s otcom dobrodruhom. Zajtra si už ani nespomenie...

– To si nedám ujsť. Odídeš, skôr ako sa vrátim?

– Nie, počkám na teba. Budeš mať dnes čas pozrieť sa na prípravu výstavy? Tak rada by som ti to ukázala!

Zhovievavo sa usmial. Poznal ma: keď som si vzala niečo do hlavy...

– Áno, rád.

Poznala som ho: len čo prekročí prah kliniky, zabudne na to.

~ 2 ~

Xavier odfrčal na motorke na kliniku, ja som sa pobrala do galérie peši ako zvyčajne. Tých pätnásť minút bolo mojím nezmeniteľným ranným rituálom. Rada som prechádzala ulicami, čo som poznala odjakživa. Najradšej som mala okamih, keď som zahla za roh úzkej uličky, kde stál môj druhý domov. Bola pešia, no na každom kroku číhala nástraha v podobe nepravidelne položených dlaždíc. Naučila som sa po nich chodiť a mala som ich dokonale zvládnuté. Ulička pôsobila ako dedinka z iných čias, z dávnych dôb. Akoby v nej zastal čas. Múry domov s dreveným obložením vzdorovali zemskej príťažlivosti, farby dávno vybledli, nikto sa však nad tým nepozastavil, pretože nestratili nič zo svojho šarmu. A ten odradil všetkých developerov od akýchkoľvek investičných zámerov. Vystahovanie nám teda nehrozilo. Všetko bolo ako zvyčajne. Mávla som na pozdrav bukinistke Anite, Josephovi zo susednej dielničky na

výrobu strunových nástrojov (ten človečik sa z roka na rok zmenšoval, vek by ste mu však určite neuhádli) a kvetinárke Sybile a zašla som si kúpiť maškrtu do pekárne, ktorej starí majitelia sa už pokúsili odísť do dôchodku, ale napokon sa rozhodli vrátiť do práce a ďalej vypekať cukrovinky. Nakoniec som poslala vzdušný bozk majiteľke reštaurácie Lilly. Najstarší si ma pamätali ešte ako malé dievčatko a poznali môjho otca aj starého otca. Otočila som veľkou mosadznou kľučkou, prešla cez galériu, hodila tašku a kabát do kancelárie a vybrala som sa na každodennú obhliadku priestorov. Podpätky mi klopkali na dlážke z burgundského kameňa. Postupne som pozažíkala svetlá vo všetkých troch výstavných sieňach oddelených oblúkovitým priechodom a niekoľkými schodmi. Páčil sa mi viacúrovňový interié, ktorý sám osebe vytváral jedinečnú atmosféru. V starej budove bolo všetko krivolaké. Zdanlivo chaotické umiestnenie diel rešpektovalo heslo starého otca: „Krásne veci sa k sebe vždy hodia.“ Striedali sa tu sochy a obrazy vytvorené z rozmanitých organických a nerastných materiálov, tu v trblietavých a tam zas v temných farbách, občas sotva naznačených uprostred bieleho plátna.

Celý život som prežila v galérii. Otec ma v nej vchoval, tak ako starý otec jeho. Naučil ma, čo bolo treba, a nakoniec mi ju zveril do rúk. Starú mamu som nepoznala. Zomrela niekoľko rokov pred tým, ako som sa narodila. V našej rodine sa povolanie galeristu dedilo z generácie na generáciu. Iba o vlások sme unikli

katastrofe, keď som prišla na svet a starý otec sa zaťal, lebo sa ukázalo, že jeho syn nie je schopný splodiť *s tou bláznivou chuderou*, do ktorej sa nanešťastie zamiloval, potomka mužského rodu. Tak to vtedy chodilo... a keď si na to dnes spomeniem, behá mi mráz po chrbte.

Mama... alebo aj jablko sváru. Poznala som celý príbeh. Obe strany mi predložili svoju verziu a najzvláštnejšie bolo, že sa jedna od druhej takmer nelíšili. *Galériu nikdy neprevezme žena*, zahrmel starý otec, keď sa dozvedel, že má vnučku. Nato ocko tresol dverami na galérii. Vojna trvala niekoľko mesiacov, obaja blúdili ako bez duše – ocko prišiel o prácu a starý otec o syna. Nakoniec každý urobil ústupok: otec prestal obhajovať svoju životnú lásku a zmieril sa s tým, že starý otec si nikdy nenájde cestu k jeho manželke, a starý otec prestal útočiť na nevestu a vzal na vedomie existenciu potomka ženského rodu. Celé sa to pre mňa skončilo šťastne: očarila som ho. Alebo uhra-nula, ako hovoril – a vždy na mňa žmurkol.

Pokiaľ ide o rodičov, dejiny dali v istom zmysle za pravdu starému otcovi. Mama, hipisácka umelkyňa, s nostalgiou spomínala na Woodstock. Bláznivo sa do seba zalúbili, ale vášnivá láska im, pod pochybovačným pohľadom starého otca, vydržala iba pár rokov. Môj príchod mamu spočiatku naplňal. No sotva som dovŕšila tri roky, omrzol ju život, ktorý sa nedal zladať s jej ambíciami, a pretože iba láska niekedy nestačí, odišla a nechala nás s ockom samých.

Neviem, kde ocko našiel silu nedať sa zraziť na kolená, znova vstať a venovať sa mi s toľkou láskou

a nehou. Zachoval si hrdosť, sám ma vychoval, nikdy mamu neodsúdil a dokonca mi vštepoval toleranciu k nej a jej voľbe. Podľa neho bolo lepšie myslieť na to, aká je v druhom živote šťastná, než ju mať doma nešťastnú. Možno to vyznieva čudne, ale nikdy som jej to nemala naozaj za zlé. Ocko so starým otcom ma rozmaznávali a chránili, takže som prežila šťastné detstvo a mladosť. Život bez mamy ma naučil samostatnosti a nezávislosti. Stala sa zo mňa malá pani domu. Čoskoro som s potešením vládla vo svojom malom kráľovstve a riadila svoj svet. A keď sa to tak vezme, mama nikdy nebola príliš ďaleko. Pravidelne nám posielala listy. Písala, ako sa má, a pýtala sa, ako sa nám darí. Priložila niekoľko fotografií, my tiež. Z času na čas nás navštívila. Užívala som si mamu v dlhých kvetovaných šatách s turbanom na hlave. Vždy sa ma usilovala systematicky viesť k maľovaniu. Keď som mala desať rokov, vyslovila som želanie spoznať miesto, kde býva. Ocko napriek strachu, že sa už nevrátim, súhlasil. U mamy som zažila voľnosť, po ktorej túži každé dieťa. Behala som, smiala sa a spievala, mohla som stráviť celý deň v šortkách alebo prezlečená za lesného elfa. Nijaké rozvrhy hodín, žiadne mantinely. Veľa som maľovala, naučila som sa tvoriť z hliny a rozprávať príbehy. O mňa a kopu ďalších detí sa bez ohľadu na rodinné vzťahy starala celá hľba vysokých farebných ľudí. Bol to nádherný svet. Splnený sen. Po týždňoch strávených v maminej komunite som sa vrátila domov a do galérie. U ocka bolo všetko pevne a nemenne dané – a to ma naplňovalo šťastím a istotou.

Starý otec s ockom ma nenápadne a úplne prirodzene zasvätili do umenia. Mali to v krvi a odovzdali mi schopnosť nekompromisne ohodnotiť a extrémne citlivo vnímať dielo, neomylné zavetriať nové talenty. Detstvo som trávila medzi školou, úlohami v galérii a víkendovými nájazdmi na múzeá, ateliéry a výstavy so starým otcom. Prenechal synovi vedenie a vyrazili sme. V galérii som ako vo vytržení sledovala, ako ocko čaruje, keď chce predať sochu alebo obraz či presvedčiť umelca, aby s ním podpísal zmluvu. S ním som zaboreným v domácich úlohách som počúvala, ako sype argumenty z rukáva, vábi a láka, nadchýna a ubezpečuje. Ocko bol slovný akrobat. Nasávala som to každým pórom, jeho vášeň sa stala aj mojou. Schopnosť komunikovať, umenie očariť a láska k umelcom vlastná každému galeristovi sa mi nezmažateľne vryli do duše. Nechala som starého otca, nech tvrdí, že ockove gény prevládli nad maminými. Vedeľa som, že protirečiť tvrdohlavému starému pánovi by bolo zbytočnou stratou času.

Bola som presvedčená, že len čo budem mať maturitné vysvedčenie vo vrecku, ocko si zo mňa spraví profesionálneho partnera. Stal sa presný opak. Na moje veľké rozčarovanie ma poslal študovať na opačný koniec krajiny, ba trval na tom, aby som si vybrala iný odbor ako dejiny umenia, a ja som si musela vybojovať právo na slobodnú voľbu. Bol to starkého posledný boj na sklonku života a jediný, ktorý viedol v tandeme s mamou. Hoci najskôr nechcel ani počuť, že by som jedného dňa mohla prevziať *jeho dielo*, pochopil lepšie ako ktokoľvek iný, že najdôležitejšie

je nebrzdiť ma v rozlete. A ocko znova odložil moje zamestnanie. Len čo som dostala magisterský diplom, poslal ma na šnúru zahraničných stáží k priateľom z branže. Chcel, aby som spoznala iné krajiny a prostredníctvom rôznych kultúr objavila iné podoby umenia. Bola som v Afrike a Južnej Amerike. Chcel, aby som sa otvorila všetkým prejavom a fine-sám trhu s umením. Chcel, aby som si sama vytvorila okruh známych, nazbierala kontakty, osvojila si iné, menej konvenčné metódy práce galeristov, ako boli jeho. Až keď som dovŕšila dvadsaťšesť rokov, vyhlásil, že sa môžem vrátiť domov. Uľavilo sa mi. Hoci sa mi cestovateľské a objaviteľské obdobie šialene páčilo, túžila som sa vrátiť k rodinnému kozubú a zaujať miesto pri ockovi. Chýbal mi a chýbala mi aj galéria a všadeprítomná spomienka na starého otca.

Po návrate som veľmi rýchlo prišla na dôvod – či lepšie povedané dôvody – núteného odlúčenia. V prvom rade bol ocko presvedčený, že ma držal zatvorenú v zlatej kľetke. Obával sa, že ak nespoznám nič okrem štyroch stien galérie, jedného dňa sa vo mne čosi vzbúri – asi ako v mame – a všetko hodím za hlavu. Chcel mi dať možnosť najširšieho výberu. Pritom mu moja niekoľkoročná neprítomnosť lámala srdce. Aj mne, no vzhľadom na neobyčajné dobrodružstvo, ktoré som prežila, o čosi menej. Druhý dôvod bol bezpochyby sebecký, ale veľmi osobný a krásny. Keď sa mi s tým priznal, tisíckrát som mu odpustila. Po vyše dvadsiatich rokoch sa s mamou znova dali dokopy a vybudovali si nový vzťah, ktorý im absolútne vyhovoval. Zbavili sa záväzkov, nemuseli vychovávať